

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

1
2024

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 848 sahifa.

E'lom qilishga 2024-yil 7-fevralda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbanov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi

Rae Kwon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati

Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar vaziri

Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinosari

Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Majlis qonunchilik palatasi deputati

Xudoqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMB birinchi prorektori

Abduraxanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori

Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori

Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori

Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor

Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Musyeva Shoira Azimovna, SamDu IS instituti professori

Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinosari

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi

Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Afraganus universiteti dotsenti

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktaranti

Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokururasi boshqarma boshlig'i o'rinosari

Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokururasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi,
O'zR Bosh prokururasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda investitsiyalarning roli va ahamiyati.....	10
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Zaynudinova Umida Djalolova	
Yashil iqtisodiyotga o'tishda konseptual, ilmiy, innovatsion yondashuvning zarurati	16
Gulnora Abdurahmonova	
O'zbekistonda "yashil" iqtisodiyotga o'tish muammolari va uni bartaraf etish yo'llari	22
S. R. Topildiyev	
Milliy strategik maqsadlar: ekologik va bojxona boshqaruvi mexanizmlarining maqbul kombinatsiyasi	28
Muratova Shohista Nimatullayevna	
Green Economy in Tourism in Uzbekistan.....	32
Alieva Makhabuba Toychievna	
Инновационные подходы в сельском туризме: "Зеленые маршруты"	36
Голышева Елена Вячеславовна	
Mamlakatimizda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirish strategiyasining ustuvor yo'naliishlari	42
Vaxabov Abduraxim Vasikovich, Nazarov Nazirjon Narzilloyevich	
To'qimachilik sanoati korxonalarini barqaror rivojlantirish omillari.....	47
A.Yu. Mardanov	
Turizmni qayta jlonlantirish strategiyasini ishlab chiqishda turizmni rejalashtirishning istiqbollari.....	52
A'zamov Saidakbarxon Avazxon o'g'li	
O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanishi asosida barqaror rivojlanishga erishish	57
Abdullahov Elyorbek Odiljon o'g'li	
Barcha tadbirkorlik subyektlariga teng raqobat sharoitini yaratishda soliq imtiyozlarining o'rni	62
Akbarov Akmalxon Akrom o'g'li	
Turistik hududlarning barqaror rivojlanishini baholash metodologiyasida integral baholash ko'rsatkichlarini aniqlashning nazariy jihatlari.....	66
Asraqulov Abduraxmon Sultonovich	
Iqtisodiy rivojlanishni ta'minlashda "yashil" iqtisodiyot va uning ayrim masalalari	70
Axunova Shoxistaxon Nomonjanovna, Sultonova Gulbaxor Shoxnazimovna	
Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta'minlashda qishloq xo'jaligi faoliyatining nazariy tamoyillari va o'ziga xos xususiyatlari.....	74
Bekmirzayev Mirzoxid Adashaliyevich	
Mintaqa iqtisodiyotida agrar soha samaradorligini oshirishning ahamiyati.....	78
Butanova Dilnoza Rustamovna	
Global krizislar va ularning turizm iqtisodiyotiga ta'siri.....	83
Hallakova Barxonon bahodirjonovna	
Agroturizm faoliyati rivojlanishining xorijiy tajribalari va ularda faoliyatni rivojlantirish modellarining qo'llanilishi	95
Husanboyev Sadafbek Yorqinjon o'g'li	
Yashil iqtisodiyotni kreditlashda banklarning o'rni.....	101
Ibragimova Sevara Muxamedjan qizi	
Qurilish materiallari sanoati korxonalari samaradorligini baholash masalalari	104
Isayev Jakhongir Muzaffarovich	
Iqtisodiyotni islomiy moliya tamoyillari asosida moliyalashtirish amaliyotini joriy etish istiqbollari	110
Kasimov Baxtiyor Usmanovich	
Oziq-ovqat sanoatida tadbirkorlik faoliyatini tashkil etishning iqtisodiy mexanizmi.....	113
Mahamatova Maftuna	
Turizm xizmatlar bozorida raqobatbardoshlik ko'rsatkichlarini takomillashtirish imkoniyatlari.....	119
Nurfayziyeva Mohinur Zayniddinovna	
Islom moliyalashtirish xizmatlari asosida kichik va o'rta biznesni moliyalashtirish usullari.....	124
Said Po'latov Maxamedovich	
Using Innovative Technologies in Hotels as a Factor of Sustainable Development of Tourism Industry	128
Sayfutdinov Shuxratjon Sultonovich, Egamberdiyev Sirojiddin Sattor o'g'li	

Dorivor o'simliklar yetishtirishning dunyo mamlakatlari iqtisodiyotidagi o'rni va xalqaro bozor savdosida prognozlar.....	135
To'xtabayev Jamshid Sharofiddinovich, Maftuna Ermatova Arslonbek qizi	
O'zbekistonga turistlar tashrifini ko'paytirishda raqamli texnologiyalarning o'rni	142
Toshmurod Kulmanov	
Agrobiznesni moliyaviy quvvatlash va rivojlanish istiqbollari	147
Tursunova Dilnava Islomovna	
Oziq-ovqat bozorini qandolat mahsulotlari bilan to'ldirishda marketing strategiyalaridan foydalanishni takomillashtirish	150
Azlarova Munira Muxammad-Amin qizi	
Yoshlar turizmini rivojlantirish holati va uni takomillashtirish yo'llari.....	159
Allayor Norboyev Ismoilovich	
Biologik aktivlarni baholashning uslubiy jihatlarini takomillashtirish.....	162
Boltayev Abror Saytmuradovich	
Agrosanoat ishlab chiqarishida innovatsion jarayonlarni tadqiq qilishga uslubiy yondashuvlari.....	168
Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich	
Suv resurslaridan samarali foydalanishda suv solig'ining ahamiyatini oshirish	174
Ikramov Nuriddin Kamoliddinovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida innovatsiya va innovatsion faoliyat bilan bog'liq tushunchalarining nazariy masalalari	179
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Temur Olimovich Mamayunusov	
Aglomeratsiya iqtisodiyoti – Aglomeratsiya iqtisodiyoti – hududiy rivojlanishni harakatlantiruvchi omili sifatida	185
Raximbayev Akmal Azatboyevich	
Korxonalarni boshqarish samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlardan foydalanish mexanizmlari	190
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
Globalashuv sharoitida turizm sohasida innovatsion faoliyatni rivojlantirishni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash mexanizmini takomillashtirish	195
Salimov Dilshodbek Davronovich	
To'qimachilik sanoat korxonalarida marketing strategiyasi.....	199
Tillyaxodjayev Azizzon Aloxonovich	
Oziq-ovqat sanoati korxonalariga raqobatbardoshligini oshirish yo'llari	203
Nilufar Umarova	
O'zbekistonda transport xizmatlari ko'rsatilishi tahlili	207
Xasanov Sarvar Ulug'bek o'g'li	
Agrar sektorga jalb qilingan investitsiyalarning sohadagi intensiv iqtisodiy o'sishga ta'sirining tahlili	213
Yangiboyev Sirojiddin Jo'ramurodovich	
Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligiga a'zo davatlarda auditning xalqaro standartlarini qo'llash xususiyatlari	220
Meliyev Isroil Ismoilovich	
Raqamli bank xizmatlarini yanada takomillashtirish: muammolar va yechimlar.....	227
Melikov Otabek Maxmadiminovich	
Innovatsion iqtisodiyotda inson kapitalining tutgan o'rni.....	232
Abdikarimov Islombek Ibragimovich	
Kimyo sanoati korxonalarini boshqarish modellariga oid zamonaviy tajribalar.....	237
Avulchayeva Feruza Djurakuzyevna	
Zadachi predmeta "ruskogo jazyke" na sovremennom etape	243
Adilova Solixxon	
Tijorat tashkilotlarining investitsiya faoliyati	247
Farhod Mahmudovich Tirkashyev, Asomiddinov Husan Asomiddin o'g'li	
Korrelyatsion-regression tahlil orqali turizm xizmatlari samaradorligini oshirish mexanizmlari	252
Gapparov Azim Qayumovich	
O'zbekistonda monetizatsiya darajasi va uni makroiqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'siri.....	258
Isayev Atabek Djurabayevich	
Prospects for the Development of Bond Circulation in the Capital Market.....	266
Jurabek Sobirov	

Ta'lim xizmatlari bozorida oliy ta'lrim muassasalarining rivojlanish holati tahlili.....	270
Kuldashov Sherzod Alimardonovich	
Iqtisodiyotga investitsiyalarni jalg qilish va ularning barqaror iqtisodiy o'sishdagi roli	276
Mamadiyorova Dilorom Ravshon qizi	
Surxondaryo viloyatlarning marketing salohiyatini shakllantirish holati tahlili	280
Mamatjanova Tuyg'unoy Axmadjanova	
Improving Internal Control System	287
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	
Oliy ta'lim xizmatlarini targ'ib qilishda OTMlar veb-saytlari samaradorligini oshirish.....	291
Musayev Bekjon Shukurillayevich	
Korxonaning narx-navo tizimi va narx siyosatini tahlil qilish	298
Musayeva Shoira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilhomovna	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida tibbiyot sohasini moliyalashtirish istiqbollari.....	302
Muxammadiyev Ramz Zoirjon o'g'li	
Xizmatlar ko'rsatish subyektlarida biznes-modellarining raqamli transformatsiyalashuv konsepsiylari	306
N. B. Yahyoxonov	
Mikromoliyaviy xizmatlar ko'rsatuvchi kredit tashkilotlarining samaradorligiga ta'sir etuvchi omillarning ekonometrik tahlili.....	311
Nazarova Musluma Nazarovna	
Sanoat korxonalarida aylanma mablag'lardan foydalanishning ilmiy-amaliy jihatlari.....	317
Nurmatov Mirzaakbar Mirzaaliyevich	
Biznesni yuritishda korxonalararo integratsion jarayonlarni rivojlantrish masalalari.....	322
Olimova Nodira Xamrakulovna	
O'zbekistonda turizmni rivojlantrishning moliyaviy mexanizmlari: tahlil va istiqbollar	329
Oppoqxonov Nurmuhammadxon Po'latxon o'g'li	
O'zbekistonda davlat korxonalari transformatsiyasini jadallashtirish yo'nalishlari	333
Qahhorov Azizjon Ahror o'g'li	
Aholining turmush darajasini oshirish sharoitida mehnat bozori transformatsiyasining dinamikasi	338
Rahimboyev Muxtorbek Ikrom o'g'li	
Tijorat banklarida iqtisodiy-matematik modellashtirish samaradorligini yanada oshirish usullari.....	341
Raxmanov Mexridin Sindarovich	
Aholi moliyaviy savodxonligiga investitsiya kiritishning ahamiyati	345
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda valyuta siyosatini samarali tashkil etish.....	350
Samandarov Zuxriddin Raup o'g'li	
Sharq va G'arb tamaddunida gender qarashlar	355
Samandarova Gulxayo Abdulkarim qizi	
Imkoniyati cheklanganlarga to'siqsiz turizm xizmatlarini tashkil etish istiqbollari	359
Tilovmurodov Dostonbek Furqat o'g'li	
To'qimachilik korxonalarining inqirozga qarshi boshqaruvida davlat tomonidan tartibga solishning ahamiyati	363
Todjimamatova Mashhura Erkinovna	
Mintaqalarning ekologik-iqtisodiy xususiyatlari va ularning barqaror rivojlanish bilan bog'liqligi	367
Toshboyev Muzaffar Muxtorovich	
Перспективы развития сферы услуг в Узбекистане	373
Tsoy Marina Petrovna, Li Marina Rudolfovna, Romashkin Roman Anatolyevich	
Opportunities for Bicycle Tourism in Zomin, Bulungur and Bakhmal Districts	379
Urozaliev Elyor Shuxrat ogli, Xujamov Bobur bahodir ogli, Saydullayev Abbosjon Murodovich	
Pul-kredit siyosati va moliyaviy inqiroz: uslubiyot va saboqlar	384
Xakimov Dilshodjon Rahmonaliyevich	
Korxonalarda barqaror rivojlanishni tatbiq etish istiqbollari.....	391
Xidirova Marg'uba Rustamovna, Jumayeva Guzal Sherxon qizi	
Telekommunikatsiya korxonalari faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish	396
Xusanov Ulugbek Nishanovich	
Milliy iqtisodiyotning raqamli transformatsiyasini kengaytirish imkoniyatlari.....	402
Xuseynova Feruzabonu Mamadaliyevna	

O'zbekiston iqtisodiyotida raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari.....	405
Yo'ldosheva Dilnoza G'ayrat qizi	
Необходимость соблюдения этических норм в профессиональной деятельности бухгалтеров	408
Абдуллаханова Гулбахор Саттаровна	
Mintaqalarda kichik innovatsion korxonalarini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari.....	412
Abdulxakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Axmадjanov Illyosbek Ilhomjon o'g'li	
Tadbirkorlik faoliyatini rivojlanishini nazariy masalalari.....	416
Abdulxakimov Zuxrali Tursunaliyevich, Abduraxmonov Sherali Sharifjonovich	
Пути повышения прозрачности бюджета Республики Узбекистан.....	420
Адашов Гайрат Рустамович	
Mamlakatning investitsiyaviy jozibadorligi va uning lizing munosabatlari rivojlanishi bilan bog'liqligi	424
Axmediyeva Aliya Toxtarovna	
Тенденции и факторы развития пищевой промышленности в Узбекистане	432
Б. А. Хакимов	
Роль платежных систем в функционировании электронной коммерции	438
Бабаева Гузаль Яшиновна	
"Sirdaryo" va "Sirdaryo-Farm" erkin iqtisodiy zonasidagi xorxonalar erishgan yutuqlari, berilgani imtiyozlar va yaratilgan shart-sharoitlar to'g'risida	444
Davlayev G'olib Ashurovich	
Milliy iqtisodiyotga jalb qilingan investitsiyalarning tahlili	447
Djalilov Dostonbek Abduazizovich	
Ishlab chiqarish tafovutining Markaziy Bank monetar siyosati qarorlariga ta'siri.....	452
Duskobilov Umidjon Sharofiddinovich	
O'zbekistonda innovatsion jozibadorlik asosida oliy talim xizmatlarini rivojlantirish.....	457
Jonuzokov M. K.	
Aksiyadorlik jamiyatlarida korporativ boshqaruvni takomillashtirishda xorij tajribasidan foydalanish.....	461
Ismailov Alliyor Rashidovich	
Особенности формирования ценовой стратегии на рынке плодоовощной продукции.....	465
Исройлов Абдурашид Абдурахманович	
Iqtisodiyotni globallashuvi sharoitida xo'jalik yurituvchi subyektlar barqarorligining nazariy metodologiyasini takomillashtirish	471
Kalandarova Nargiza Narimanovna	
Проблемы регулирования и защиты инвесторов в развитии электронной коммерции и пути их решения	475
Кенжебаева Гульфуза Рахматиллаевна	
Сущность, цели и задачи определение уровня финансовой устойчивости предприятия в современных условиях	478
Киличев А. А.	
Sug'urta tashkilotlari tomonidan taqdim etiladigan hisobotlarni xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish.....	485
Kodirkulov Oybek Turdiboyevich	
Классификация институциональных факторов, определяющих предпринимательскую активность в Узбекистане	490
Курпаяниди Константин Иванович	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarning kredit va qarz mablag'laridan foydalanish samaradorligi tahlilini takomillashtirish.....	497
Mahmudova Go'zal Samadjon qizi	
Muqimiy ijodiDA milliy uyg'onish va iqtisodiy, falsafiy qarashlar	502
Muxlisa Muxitdinova	
Совершенствование управления портфелем залогов для обеспечения финансовой устойчивости: инсайты и рекомендации для Узбекистана	505
Наимов Шахрух	
Определение специфических особенностей и факторов влияющие на процесс внедрения международных требований и стандартов в коммерческих банков Республики Узбекистан.....	509
Хайдаров Зохир Шаривович , Каражанова Гулноза Толлиевна, Хайдари Фидои Зохир Зода	

Inson kapitalida mujassam bo'lgan fazilatlar, ularning jamiyat rivojlanishidagi o'rni va roli	514
Mamayunus Qarshibayevich Pardayev, Sevara Abdinazarovna Babanazarova, Mexrangiz Olimovna Mamayunussova	
Razvitiye ryночных oтношений i и усиление их влияния на рост обьёмных и качественных показателей культурного туризма.....	521
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Основные направления цифровой трансформации в банковском секторе.....	525
Рахимова Гавхар Ойбековна	
O'zbekistonda ayollarni tadbirkorlik faoliyatini moliyalashtirishda bank kreditlarining roli	530
Saidova Subhinigor Azizovna	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish asosida kambag'allikni qisqartirishning innovatsion yo'llari	535
Sultonov Shodiyor Abdughalilovich, Nazarov Asqar Anvar o'g'li	
Yuridik shaxslar mol-mulkiga soliq solishning o'ziga xos xususiyatlari	541
Umirov Xurshid Islomovich	
Korxonalar va tashkilotlarni modernizatsiya qilish jarayonlari.....	545
Fayziyeva Dilafruz Shuxratovna	
"Авеста" – исторический источник экономической мысли в Древней Средней Азии	549
Хакимов Назар Хакимович, Садиков Анвар Каримович	
Priоритетные направления развития теории формирования финансовой политики предприятия	555
Хамдамов С. Ф.	
Innovatsion rivojlanish sharoitida inson resurslarini strategik boshqarish.....	562
Xasanova Nafisa Shavkatovna	
Mehnat bozorida mehnat resurslaridan samarali foydalanishda yoshlar bandligini takomillashtirish.....	566
Xuvaydullayeva Iroda Xusniddin qizi	
Sanoat korxonalari faoliyati samaradorligi va raqobatbardoshligini baholashga doir uslubiy yondashuvlar.....	572
Yuldasheva Nilufar Abduvaxidovna	
Amir Temur davrida hunarmandchilik siyosatining o'ziga xos iqtisodiy xususiyatlari	578
Zikrillayev Jaxongir Sarvar o'g'li, ilmiy rahbar: Nasimov Baxtiyor Vasiyevich	
Infratuzilma obyektlari rivojlanishining turizm sohasidagi o'rni.....	583
Toyirova Amina Baxtisher qizi	
Korxonalarda moliyaviy investitsion portfeli jalb qilish va rag'batlantirishning zamонавиy shakl va usullari tahlili	588
Haydarov Humoyun Begmurod o'g'li	
Kichik biznes korxonalari raqobatbardoshligini tadqiq etishga konseptual yondashuvlar	592
K. Q. Tajibayev	
Buxgalterskiy учет дебиторской и кредиторской задолженности в современной экономике	599
Камолова Феруза Каҳрамоновна	
O'zbekistonda mehmonxona sohasidagi mahalliy boshqaruв tizimini takomillashtirish yo'llari	603
Mirzayeva Lola Shavkatovna	
Turizmni rivojlantirishda "yashi" marketingni o'rni	607
Normurodova Zebo Eshmaxmatovna	
Inson kapitalini boshqarishning xorij tajribasi.....	612
Ruzmetova Gulira'no Atabekovna	
Agrasanoat majmuasida oziq-ovqat mahsulotlarini yetishirish va qayta ishlashda klasterlarini rivojlantirishning xalqaro tajibalari.....	620
Salixov Sherzod Abduxakimovich	
Mamlakatimizda mehnat bozorida ayollarning iqtisodiy faolligini oshirish	625
Xusanova Gulsum Baxtiyorovna	
Budjetdan tashqari mablag'lar hisobi va nazoratini takomillashtirish	628
Ostonokulov Azamat Abdurakimovich, Alimardonov Asrorjon Alimardonovich	
Xizmat ko'rsatish sohasida investitsion jarayonlar rivojlanishining xorij tajribasi	635
Miyassarov Davron Abdurashid o'g'li	
Xizmat ko'rsatish va servis sohasida mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligini baholash ko'rsatkichlari.....	640
Muhammadamin Erdon o'gli Erdonov	
Инновационные направления развития сферы услуг как фактор экономического роста	644
Насиров Дилшод Фарҳадовиҷ	

Влияние прямых иностранных инвестиций (пии) на экономику Узбекистана Юлдашев Нодирбек Сайдибурханович	654
Qulay investitsiya muhiti – xorijiy investitsiyalar oqimini oshirishning asosiy omilidir Hoshimov Jahongir Ravshanbek o'g'li	659
Biznesni loyihaviy moliyalashtirish va uning asosiy yo'nalishlari Razzakov Jasur Xamraboyevich	664
Inflation and Unemployment: Evidence from Uzbekistan Mahmudov Nosir, Nabiyeva Nargizaxon Nuriddin qizi	670
Milliy mahsulotlarni jahon bozoriga olib chiqishda marketing strategiyalaridan foydalanish Meliqulov Abdughalil Norinovich	677
O'zbekistonda kichik sanoat zonalarini tashkil etish va rivojlantirishda xorij tajribalaridan foydalanishning ustuvor yo'nalishlari Ortiqov Avazbek Bahrom o'g'li	683
Rene Dekart va Blez Paskal ta'lomitlarida ratsional g'oyalar komparativistikasi Ruzmatova Gulnoz Miraxrarovna	689
Sanoat korxonalarining barqaror rivojlanishining nazariy-uslubiy asoslari Samjonov Musobek G'ayratjon o'g'li	694
The Importance of the World Trade Organisation (WTO) and Uzbekistan's Efforts to Join It Urozaliev Elyor, Khoshimova Sevara	699
Jismoniy tarbiya va sport muassasalarini moliyalashtirishdagi mavjud muammolar Abduqaxorov Ulug'bek Abdig'aniyevich	705
Yangi O'zbekistonda turizmning drayver sifatida barqaror rivojlanish yo'nalishlari Tuxliyev Iskandar Suyunovich	709
Mahalliy soliqlar va yig'implarning iqtisodiy mohiyati hamda ularni undirishning xususiyatlari Tuychiyev Kamoliddin	713
Tijorat banklari raqobatbardoshligini oshirishda xorijiy mamlakatlarning ilg'or tajribalari va ulardan foydalanish yo'llari Yadgarov Nodir Ravshanovich	717
Organik qishloq xo'jaligiga o'tish bosqichlarining tashkiliy jihatlari va iqtisodiy asoslari Amirqulov Shuxrat Olimovich	723
Davlat xaridlari jarayonida e'tiborsiz ijrochilarini imkoniyatini cheklash masalalari G'ofurov Temur Baxrom o'g'li	727
O'zbekiston iqtisodiyotida investitsion loyihalarni faol tashkil etish istiqbollari Utkurov Kozimjon Dilmurod o'g'li	730
Iqtisodiy o'sishni ta'minlashda transport tadbirkorligi faoliyatini rivojlanish imkoniyatlari M. Masharipova, I. Ruzmetova, D. Kuramboyeva	733
Sug'urta faoliyatini takomillashtirishda anderrayting xizmatining o'rni Qarshihev Daniyar Eshpulatovich	737
O'zbekistonda eksportni sug'urtalash mexanizmlarini yanada kengaytirish yo'nalishlari Qarshihev Keldiyor Eshpulatovich	741
Kambag'allikni qisqartirishda aholini tadbirkorlikka yo'naltirish Rajabboyev Muzaffar Erkaboyevich	745
Yoqilg'i-energetika korxonalarining moliyaviy barqarorligining ilmiy nazariy asoslari Xusanov Qaxramon Nishonovich	749
Оценка результатов реформы бухгалтерского учета в Республике Киличева Фарида Бешимовна, Ирмухамедова Муслима Дилшодовна	753
Эффективность программ соответствия в различных компаниях Ахмедов Бехзод Ахмедович	757
Элементы системы внутреннего контроля в выбранном финансовом институте Хасанов Каҳрамон Аҳмаджоновиҷ	762
Authentic Leadership Unleashed: A Comparative Analysis of Leadership Styles Esanova Shohida Utikirovna	767
Investitsion loyihalarni moliyalashtirishdagi moliyaviy risklarni boshqarishning ilg'or xorij tajribalari Madiyarov Sanjar Gulyamovich	774
Paxta-to'qimachilik klasterlarida xarajatlar hisobining uslubiy masalalari takomillashtirish Toshpo'latov Azizbek Shermuxamadovich, Umaraliyev Isomidin Ismonjon o'g'li	781

Sug'urta kompaniyalarida asosiy samaradorlikning muhim ko'rsatkichlari ahamiyati va tansifi.....	788
Sharipova Durdona	
Globalashuv sharoitida transchegaraviy suv resurslardan samarali foydalanishni boshqarish	793
Mirzayev Musurmon Umidullayevich	
Turizmni rivojlantirish imkoniyatlari	797
Ziyadullayev Ilhom Narkabilovich	
Oziq-ovqat mahsulotlari bozorining rivojlanish metodologiyasi.....	801
Meyliyeva Dilnoza Boboniyoz qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida budjet mablag'laridan samarali va aniq foydalanishni ta'minlashga qaratilgan eng muhim qaror va u haqida ayrim mulohazalar	806
Xayriddinov Shuxrat Botirovich	
Surxondaryo viloyatining turizm salohiyatini rivojlantirish.....	809
Ravshanov To'ylı Gulmurodovich	
Investitsiyalarning iqtisodiy mohiyati va ahamiyati.....	814
Rizayeva Kumush Mexriddin qizi	
Использование маркетинговых исследований в маркетинговой деятельности предприятий.....	818
Маматкулова Шоира Джалоловна	
Расширение возможностей зелёной энергетики и её роль в устойчивом развитии предприятий энергетической отрасли Узбекистана	824
Аллаева Гульчехра Жалгасовна, Хакимжанова Сурайё Хабибуллаевна	
Aksiyadorlik jamiyatlarida dividend siyosatini boshqarish tamoyillari	829
Shermuhamedov Akmal Komiljonovich	
Turizm transport infratuzilmasini baholash imkoniyatlari va tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish muammolari	835
Agzamov Shaxboz Akmalovich	
Mamlakatimiz tijorat banklari faoliyatida biznes ekotizimini tashkil etish yo'llari.....	839
Shoymardonov Orziqul Jo'ra o'g'li	
O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarida axborot-resurs markazi faoliyatini rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilgan tizimli islohotlar tahlili.....	844
Qurbanova Muazzam Fazliiddinovna	

O'ZBEKISTON OLIV TA'LIM MUASSASALARIDA AXBOROT-RESURS MARKAZI FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH BO'YICHA AMALGA OSHIRILGAN TIZIMLI ISLOHOTLAR TAHLILI

Qurbanova Muazzam Fazliddinovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti mustaqil izlanuvchisi

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqolada O'zbekistonda so'nggi 7 yil davomida oliv ta'lif muassasalarida axborot-resurs markazi faoliyatini rivojlanish bo'yicha amalga oshirilgan ishlar va erishilgan natijalar tahlil etilgan bo'lib, istiqbolda sohani yanada rivojlanish bo'yicha bajarilishi zarur bo'lgan vazifalar taklif etilgan.

Kalit so'zlar: kredit-modul tizimi, "Elektron kutubxona" platformasi, Axborot-resurs markazi, RFID qurilmasi, IRBIS 64+ dasturiy ta'minot tizimi.

Abstract: This scientific article analyzes the work and achieved results of the development of the information resource center of higher education institutions in Uzbekistan over the past 7 years, and also proposes tasks that need to be completed for the further development of the sector in the future.

Key words: credit module system, Electronic Library platform, Information Resource Center, RFID device, IRBIS 64+ software package.

Аннотация: В данной научной статье анализируются работа и достигнутые результаты развития информационно-ресурсный центр вузах в Узбекистане за последние 7 лет, а также предлагаются задачи, которые необходимо выполнить для дальнейшего развития сектора в будущем.

Ключевые слова: система кредитных модулей, платформа «Электронная библиотека», Информационно-ресурсный центр, RFID-устройство, программный комплекс ИРБИС 64+.

KIRISH

Respublikada ijtimoiy-iqtisodiy sohani isloh qilishning hozirgi sharoitida axborot-resurs markzi faoliyatini rivojlanishning maqsad va vazifalari mamlakatda amalga oshirilayotgan o'zgarishlarga va xalqaro amaliyotga mos bo'lishi zarur.

Shu munosabat bilan fuqarolarning axborotdan erkin foydalanish bo'yicha konstitutsiyaviy huquqlarini, shu jumladan, milliy qadriyatlar va jahon madaniyati, amaliy va fundamental bilimlardan bahramand bo'lishini ta'minlaydigan aholiga axborot-resurs markzi xizmatlari ko'rsatishning sifat jihatdan yangi tizimini yaratish, kutubxonalarda saqlanayotgan milliy madaniy merosni asrab-avaylash va boyitish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish hisobiga axborot-kutubxona muassasalarini faoliyatini tashkil etishni takomil-lashtirish ustuvor vazifaga aylanmoqda.

Bu esa, axborot-resurs markzi faoliyatiga, kitobxonlarga xizmat ko'rsatish, fond-larni to'ldirish va saqlash, kutubxona jarayonlarini avtomatlashtirish, ilmiy-tadqiqot va tashkiliy-uslubiy faoliyat, kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va rag'batlantirish, xalqaro hamkorlikni kengaytirishga jiddiy ta'sir ko'rsatish imkonini beradi [1].

Xususan, bugungi kunga kelib oliy ta'lif sohasida ham axborot-resurs markzlari faoliyatini xalqaro standartlar asosida transformatsiyalash ehtiyoji vujudga kelmoqda. Buning sababi, malakatimizda ta'lif jarayoniga kredit-modul tizimi joriy etildi va ushbu tizimda mustaqil ta'lif masalasi eng dolzarb komponent bo'lib xizmat qiladi. Mustaqil ta'lifni sifatli tashkil etishda esa, oliy ta'lif muassasalarida axborot-resurs markzlari eng asosiy bo'g'in sifatida muhim ahamiyat kasb etadi.

Yuqoridaqilardan kelib chiqqan holda, mazkur ilmiy maqolamizda, oliy ta'lif muassasalarida axborot-resurs markzi faoliyatini rivojlanish bo'yicha amalga oshirilgan ishlar, erishilgan natijalar va istiqbolda bajariishi zarur bo'lgan vazifalarga to'xtalib o'tamiz.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Axborot-kutubxona tizimlari masalalari Springer, Emerald, EBSCO Information Services, Web of Science, Wiley, Elsevier nashriyotlarining ma'lumotlar bazasiga kiritilgan ilmiy jurnallarda oxirgi yillarda chop etilgan maqolalardan o'r ganildi. Jumladan, integrallashtirilgan axborot-kutubxona tizimlarini yaratish nazariyasi va amaliy usullari, korporativ axborot-kutubxona tizimlar uchun model va algoritmlar, ma'lumotlarni intellektual tahlillash va qayta ishlash bo'yicha xorijiy olimlardan: D. McMenemy, A. Poulter, H. D. Avram, H. S. Atkinson, D. S. Culbertson, M. Z. Yakubova, G. A. Popov, A. G. Rayev, Ya. L. Shrayberg, F. S. Voroskiy, R. P. Rodgers, A. A. Leontev, L. Zade, A. Xolmblad, B. Koskon, D. Dyubua, A. Parada, Ye. Mamdani, V. V. Ribin, B. Lyu, M. Djamshidi, B. Fazlollahxin, E. Mendelson, A. Leonenkov va boshqalarning ishlari ko'rib chiqilgan¹.

O'zbekistonda axborot-kutubxona muassasalarida kutubxona jarayonlarini avtomatlashtirish va elektron resurslarni yaratish hamda unda izlash masalalari bo'yicha T. F. Bekmurodov, A. O. Umarov, U. F. Karimov, M. A. Raxmatullayev, B. B. Mo'minov va boshqqa qator olimlar ilmiy izlanishlar olib borishgan².

Yuqorida olimlar tomonidan olib borilgan izlanishlar natijasida ma'lum natijalarga erishilgan biroq, olyi ta'lif muassasalarida axborot-resurs markazlari faoliyatini xalqaro standartlar asosida transformatsiyalashni amalga oshrish ustida yetarlicha tadqiqod o'tkazilmagan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar sohasidagi ma'lumotlarni tahliliy o'r ganish asosida ilmiy mushohada, absrakt-mantiqiy fikrlash, statistik, iqtisodiy va moliyaviy tahlil, ekspert baholash usullaridan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mamlakatimizda oliy ta'lif sohasidagi islohotlar natijasida o'tgan 7 yilda oliy o'quv yurtlari soni uch barobarga va unda ta'lif olayotgan talabalar soni olti barobarga ko'paydi. O'quv jarayoni to'liq kredit-modul tizimiga o'tkazildi.

Talabalarning mustaqil o'qishi va tayyorlanishida muhim o'ringa ega bo'lgan kutubxonalarga bo'lgan ehtiyoj oshdi.

O'quv va ilmiy-tadqiqot jarayonini zamonaviy darslik, o'quv qo'llanma va adabiyotlar bilan ta'minlash, talabalar uchun ilg'or elektron ma'lumotlar bazalaridan foydalanish yuzasidan sharoitlar yaratildi.

Misol uchun, Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar vazirligi huzurida "Elektron kutubxona" platformasi yaratildi. Professor-o'qituvchilar, tadqiqotchilar va talabalarni a'zo qilish ishlari yakunlandi.

Markaz tomonidan Axborot-resurs markazlari faoliyati nazoratga olindi va ularni zamonaviy avtomatlashtirilgan kutubxona tizimi bilan ta'minlash ishlari muvofiqlashtirildi.

Bugungi kunda 116 ta davlat oliy ta'lif muassasalaridan 113 tasida Axborot-resurs markazlari mavjud bo'lib, yangi tashkil etilgan 3 ta muassasada bu borada ishlar olib borilmoqda.

Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan oliy ta'lif muassasalari rektorlariga Axborot-resurs markazlarini dasturiy ta'minot bilan ta'minlash yuzasidan qator salmoqli ishlar amalga oshirilmoqda^[2].

Misol tariqasida, 16 ta oliy ta'lif muassasalari Axborot-resurs markazlarida dasturiy ta'minot o'rnatilgan bo'lsa, hozirda ushbu ko'rsatkich 43 taga yetkazildi.

Shuningdek, IRBIS 64+ dasturiy ta'minot tizimi 9 tadan 17 taga, Respublikamizda ishlab chiqilgan Axborot kutubxonani boshqarish tizimi (AKBT) 7 tadan 13 taga yetkazildi. 13 ta oliy ta'lif muassasasi o'zları tomonidan ishlab chiqilgan dasturiy ta'minotdan amalda foydalanmoqda.

Kitob fondlari bilan operatsiyalarda inson omili ta'sirini kamaytirish, kitob fondi saqlanishini ta'minlash hamda ilmiy va ta'lif resurslariga tezkor kirish orqali ta'lif samaradorligini sezilarli darajada oshirish maqsadida 7 ta davlat oliy ta'lif muassasalari axborot-resurs markazlarida RFID qurilmalari o'rnatilgan. Buning natijasida talabalar, professor-o'qituvchilar va tadqiqotchilar sifatli kutubxona xizmatidan foydalanmoqda.

Joriy yilda oliy ta'lif muassasalari axborot-resurs markazlarini to'liq RFID qurilmalari bilan ta'minlash rejalashtirilgan^[3].

Hozirda Axborot-resurs markazlarini avtomatlashtirilgan kutubxona tizimi bilan ta'minlashda bir qator muammolar saqlanib qolmoqda: Jumladan,

- a) axborot-resurs markazlarida o'r inlar soni va undagi mavjud moddiy-texnika baza foydalanuvchilar soniga nomuwofiq, ya'ni o'r inlar soni kam;

¹ David McMenemy - Google Scholar / scholar.google.com/citations...

² Avtomatlashtirilgan kutubxona: O'quv qo'llanma /U.Karimov, M.A. Rahmatullayev, A.O. Umarov, A.Sh. Muhammadiyev. - T.: Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2003. - 266 b.

- b) mavjud o'quv zallari zamon talablariga mos holatda jihozlanmagan, jumladan, professor-o'qituvchi va talabalarga dars qilish uchun zarur texnika va sovutish vositalari (konditsioner) hamda o'quv zallari yumshoq mebellar bilan ta'minlanmagan;
- d) vazirlik tasarrufidagi 15 ta oliy ta'lif muassasasining avtomatlashtirilgan kutubxona tizimi va RFID qu'rilmalarini xarid qilish bo'yicha moliyaviy imkoniyatlari cheklangan.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mayjud muammolarni bartaraf etish va ish samaradorligini oshirish maqsadida qo'yidagilar taklif etiladi:

1. Axborot-resurs markazlarida o'rinlar sonini ko'paytirish maqsadida oliy ta'lif muassasalarida bo'sh turgan binolar, mavjud binolarning yer to'lalarini kutibxonaga moslashtirish (yer to'lalardan foydalanish qoidalariga muvofiq) hamda moddiy-texnika bazani foydalanuvchilar soniga muvofiqlashtirish;
2. Mayjud o'quv zallarini zamon talablariga mos holatda jihozlash, jumladan, professor-o'qituvchi va talabarning kitob o'qishlari uchun qulay sharoitlar yaratish maqsadida zarur texnika va sovutish vositalari (konditsioner) hamda o'quv zallarini yumshoq mebellar bilan ta'minlanlash;
3. Axborot-resurs markazlari xodimlari malakasini oshirish kurslari faoliyatini yo'lga qo'yish;
4. Vazirlik tasarrufidagi 15 ta oliy ta'lif muassasasining avtomatlashtirilgan kutubxona tizimi va RFID qu'rilmalarini xarid qilishga moliyaviy imkoniyatlari cheklanganligini hisobga olib, oliy ta'lif muassasalarini rivojlantirish jamg'armasi hisobidan maqsadli mablag' ajratish;
5. Avtomatlashtirilgan kutubxona tizimlari uchun zarur bo'lgan dastur va qurilmalarini xirid qilishga qobiliyati mavjud bo'lgan 70 ta oliy ta'lif muassasalariga o'zlarining budgetdan tashqari mablag'lari hisobidan (2023-yil xarajatlar smetasidan oshgan mablag'lar hisobidan yoki 2024-yil xarajatlar smetasiga kiritish orqali) xarid qilish bo'yicha ko'rsatma berish.

Foydalilanigan adabiyotlar ro'yxati:

1. Avtomatlashtirilgan kutubxona: O'quv qo'llanma /U.Karimov, M.A. Rahmatullayev, A.O. Umarov, A.Sh. Muhammadiyev. - T.: Alisher Navoiy nomidagi O'zbekiston Milliy kutubxonasi nashriyoti, 2003. - 266 b.
2. David McMenemy - Google Scholar / scholar.google.com/citations...
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 7-iyundagi "O'zbekiston Respublikasi aholisiga axborot-kutubxona xizmati ko'rsatishni yanada takomillashtirish to'g'risida" PQ-4354-tonli qarori.
4. Oliy ta'lifni rivojlantirish tadqiqotlari markazi hisobot materiallari.
5. Oliy ta'lif, fan va innovatsiyalar vazirligi hisobot materiallari.

Yashi

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 1

© Materiallar ko'chirib bosilganda ““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnalni manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

E-mail: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnalni 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

““Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnalni

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

